

spasjen odgovara spasiocu za nagradu za spasavanje tereta, dakle da od njega može biti direktno tužen. Iz ovoga razloga tuženikov prigovor promašene pasivne legitimacije nema temelja.

Prigovor promašene pasivne legitimacije neosnovan je u toliko više što tuženik ne poriče tvrdnju tužitelja da je spasavanje tereta vršio na izričito traženje zapovjednika broda koji se nalazio u nuždi. Čl.36 Uredbe o posadi brodova trgovačke mornarice FNRJ /Sl.1.FNRJ br.80/1949./ predviđa da je zapovjednik broda, koji se nalazi u izvanrednim okolnostima za vrijeme putovanja, dužan, radi zaštite interesa osoba zainteresiranih za teret, poduzeti sve mjere, koje su prema okolnostima potrebne, da se odvrati ili umanju šteta, odnosno da se spriječi gubitak ili oštećenje tereta. Prema tome je u slučaju nužde, u smislu čl.36 cit. uredbe, zapovjednik broda punomoćnik vlasnika tereta. Kako je u konkretnom slučaju, a prema izloženom, zapovjednik broda tražio pomoć, te se tužitelj tome pozivu odazvao i vršio spasavanje tereta, slijedi da je spasavanje tereta vršio na zahtjev tuženika, pa je već iz ovoga razloga tuženik direktno obavezan prema tužitelju da nagradi njegov rad za spasavanje tereta u smislu već cit.pravnih pravila. Visina nagrade od 25.000 dinara više je nego skromna.

E.V.

Bilješka.- Prema načelima pomorskog prava brodar broda u opasnosti spasavatelju odgovara ne samo za vrijednost spasenoga broda nego i spasenoga tereta. U gornjem slučaju spasavatelj je mogao tužiti i brodara, koji bi bio solidarno odgovoran s vlasnikom tereta.

B.J.

VISI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 19.IX 1961.

Vijeće: Julije Dim, dr Pavle Vinski, prof.dr Vladislav Brajković

Stivador, koji bez prigovora primi dispoziciju "iskrcaj tereta i uskladištenje na račun robe", radi u ime nepoznatog primaoca i dužan je uložiti protest brodara - U pomanjkanju dokumenata za ustanovljenje manjka dužan je najaviti protest - Za valjanost protesta nije nužno imati teretnicu, već je dovoljna druga isprava iz koje se može ustanoviti manjak - Brojačkim listićima ustanovljuje se koliko je robe primljeno, a ne koliko je trebalo biti primljeno

Brodar je prevezao brodom "Cupido" iz Haife u Rijeku kontigent komplet guma od 540 komada i 9 kartona zračnica. U Rijeci je brodar robu predao stivadoru na temelju dispozicije u kojoj je stajalo "iskrcaj tereta i uskladištenje na račun robe". Kada je primalac preuzeo teret od stivadora, ustanovljen je manjak guma. Primalac tuži stivadora za naknadu štete. Spor se, među ostalim, vodio i u pravcu da li je stivador radio za račun nepoznatog primaoca i kao takav bio dužan protestirati manjak robe brodaru, ili je pak on radio u ime brodara i robu predao primaocu kao brodarev zastupnik, u kojem slučaju ne bi bio dužan protestirati manjak. Stivador, među ostalim, tvrdi da, i kad bi radio na račun i u ime nepoznatog primaoca, nije bio u stanju protestirati manjak, jer nije ni znao da li manjak uopće i postoji, budući da u vrijeme prijema robe od brodara nije imao teretnice.

Sud nije prihvatio ovo stajalište stivadora, i obvezao ga je na naknadu štete.

Iz obrazloženja:

Kad je stivador primio od broda dispoziciju "iskrcaj tereta i uskladištenje na račun robe", kako to slijedi iz prijepisa dispozicije, koju je on sam pridonio, onda je operaciju iskrcaja i uskladištenja imao izvršiti za odsutnog primaoca robe kao njegov "negotiorum gestor". U tom slučaju je bio dužan izvršiti sve potrebne radnje, da osigura prava odsutnog primaoca, pa i protest brodaru, ukoliko je ovaj prema činjeničnom stanju bio potreban. Među strankama je nesporno, da iskrcaj nije bio obavljen po teretnicama, pa je stivador trebao to prigovoriti brodaru, da bi se osigurao rok potreban za podnošenje konačnog protesta nakon što teret složi po teretnicama. No stivador nije ni ustvrdio da je to učinio. Nakon što je izvršeno slaganje tereta po teretnicama, stivador je po primitku manifesta mogao utvrditi manjak dviju guma pri iskrcaju, jer je imao sve potrebne elemente za takvo utvrdjenje. Propustom protesta primaocu robe prouzrokovao je štetu, jer je time propustio osigurati dokaz protiv pravne pretpostavke nastale u korist brodara, da je iskrcao teret u redu zbog toga što brodaru nije bio podnesen valjani protest u propisanom roku.

Ne može se uvažiti navod stivadora da protest nije bio potreban, jer da je stanje robe brojačkim listićima bilo utvrđeno sa strankama. Brojački listići dokazuju samo u pozitivnom pravcu, tj. samo ono što je u njima upisano smatra se da je ukrcano ili iskrcano. Ne može se tim listićima voditi dokaz u negativnom pravcu, tj. ne može se dokazivati da nije ukrcano ili iskrcano ono što u tim listićima nije upisano. Zbog toga se stivador ne može pozivati na negativni dokaz brojačkim listićima u dokaz svoje tvrdnje da manjkajuće gume nisu iskrcaane, neovisno od činjenice, što su listići potpisani kao od njegovog

predstavnik tako i od predstavnika broдача. Manjak guma bio je dužan propisno protestirati broдарu, što on, kako je proizišlo iz postupka, nije učinio.

Ne može se uvažiti navod stivadora da on nije dužan podnijeti protest broдарu u slučajevima kao što je ovaj, jer da on vrši uskladištenje po dispoziciji broдача, i da je prema tome primalac trebao izravno protestirati broдарu ili njegovom agentu po primitku robe u stivadorovom skladištu. Neovisno od činjenice, da je stivador primitkom dispozicije "iskrcaj tereta i uskladištenje na račun robe", i izvršenjem te dispozicije pristao na to, da iskrcaj i uskladištenje obavlja na račun robe, tj. za račun i na opasnost odsutnog primaoca. Takvu dužnost tuženika diktiraju i faktičke prilike u riječkoj luci, zbog kojih pojedina broдарska poduzeća nemaju svojih skladišta radi pomanjkanja prostora. Kako se prema tome roba mora uskladištiti u skladištu stivadora, dakle treće osobe, to je potrebno utvrditi stanje robe u času iskrcaja, da bi se razlučila odgovornost broдача od odgovornosti skladištara. To može učiniti s broдарom samo onaj koji se u času iskrcaja robe nalazi pod čekrkom broда, dakle u konkretnom slučaju tuženik, i zbog toga njega u tom času terete te potrebne dužnosti.

Pri tom nije od važnosti ni činjenica da stivador u času iskrcaja nije u posjedu svih dokumenata potrebnih za davanje valjanog protesta broдарu, jer će se stivador u tom slučaju ograditi prethodnim protestom, u kojem će navesti da si pridržuje pravo dati konačni protest, nakon što mu budu predložene potrebne isprave analogno odredbi Uzance br. 131 st. 2 OU. Isto tako nije od važnosti ni činjenica da je stivador još uvijek u nekim izvjesnim obvezama i prema broдарu, tako da smije izdati robu samo onome koji mu predloži prodarevu ispravu "bez zapreke", radi osiguranja broдарevog zakonskog založnog prava na robu.

Ne može se konačno uvažiti ni navod stivadora da je primalac trebao izravno protestirati broдарu po primitku robe u njegovom skladištu, jer je broдар daljnju odgovornost za robu i za čuvanje interesa odsutnog primaoca prenio stavljanjem već citirane klauzule u dispoziciji baš na stivadora, koji je izvršenjem dispozicije ovu prihvatio.

P.V.

Bilješka.- Treba posebno obratiti pažnju u vezi gornje presude, da je sud dužnost protesta u prvom redu vezao na dispoziciju broдарevu, da se iskrcaj tereta i uskladištenje vrši na račun robe. Iz ovoga izvodi sud ugovornu obvezu stivadora u navedenom smislu. To se stajalište daje pravno braniti.

Medjutim držimo da se dužnost stivadora da radi u ime nepoznatog primaoca ne bi mogla izvesti iz specifičnih prilika riječke luke, konkretno iz činjenice da brodar nema vlastitog skladišta, koja okolnost da ga priječi da može on sam izravno predati robu primaocu. Kada brodar sklapa ugovor o prijevozu, naročito ako se radi o linijskoj plovidbi, preuzima na sebe obvezu da robu preda primaocu bilo pod čekrk, a ako mu to nije moguće, tada u skladištu. To je njegova ugovorna obveza, i u nju ne može u nijednom slučaju uvlačiti trećega protiv njegove volje, pa makar to bio i stivador. Ako jedno poduzeće drži u nekoj izvjesnoj luci u svojim rukama sva skladišta, ne znači da mora, radi toga, ulaziti u ugovorni odnos s onim strankama s kojima to ne želi. Logično je da brodar koji ugovara predaju tereta u nekoj luci u kojoj nema vlastitih skladišta, sam snosi štetne posljedice pomanjkanja svojih skladišta, a ne da drugoga uvlači u posao koji je on sklopio s trećima. Po našem mišljenju odgovara ne samo uobičajenoj svjetskoj praksi u svim velikim pomorskim lukama, nego i našim pozitivnim propisima da brodar, kada već ne može predati direktno teret primaocu, uskladišti robu u skladište treće osobe /stivadora/, i to u vlastito ime tako da s njom sklopi ugovor o uskladištenju. Stivador predaje teret primaocu u ime brodara, i prima za njega pravovaljeno protest. Za eventualni manjak, koji se dogodi u skladištu, primaocu odgovara brodar koji ima pravo regresa prema stivadoru na temelju sklopljenog ugovora o uskladištenju robe.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE

Prvostepena presuda od 13.IX 1961.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Emilije Pallua, dr Branko Jakaša

Troškovi klasifikacije, ako nije drukčije ugovoreno, padaju na teret naručitelja radova

Stranke su sklopile ugovor o dobavi određene količine elektrouredjaja za opremu broda. Ugovor je sadržavao i odredbu prema kojoj će se preuzimanje vršiti po propisima Bureau Veritas-a, a prema uvjetima specificiranim u ugovoru.

Medju strankama je nastao spor o tome tko će snositi troškove klasifikacije.

Sud je donio presudu kojom obvezuje naručitelja radova na snaganje ovih troškova.